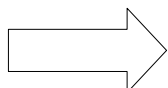

Keramika první poloviny 19. století v Brně

Novověká keramika:

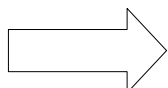
- objevuje se od poloviny 17. stol.
- řadíme k ní: hrnčinu, majoliku, mezzomajoliku, fajáns, polofajáns, kameninu
- nejčastější typy tvarů:

KUCHYŇSKÁ KERAMIKA

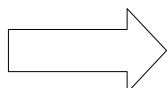
- ploché nádobí: hluboká mísa, lívanečník, pernice, poklička, rendlík, trojnožka (pánev)
- poloduté nádobí: bábovková forma, pekáč
- duté nádobí: hrnec

STOLNÍ KERAMIKA

- ploché nádobí: miska, mísa, mísa s talířovitým podokrajím, talíře a talířovité mísy, hluboké mísy, šálek, poklička
- duté nádobí: džbán, holba, koflík, konvice, solnička/pepřenka/cukřenka

OSTATNÍ KERAMIKA

- dóza, konvice (jako součást umyvací soupravy)
- drobná plastika, hračky (miniaturní nádobí)
- dýmka
- kropenka
- květináč
- láhev
- lékarenské nádobky
- nočník
- svícen

Glazovaná hrnčina

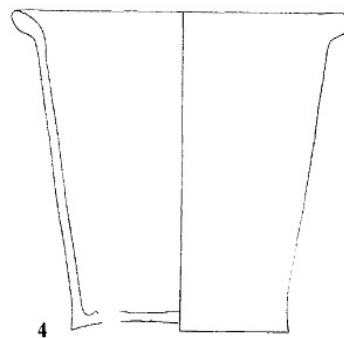
- glazura se u nás objevuje od 12. stol
- zabraňuje prosakování
- olovnatá glazura
- 1837 bylo užívání olovnaté glazury zakázáno
- nádoby určené ke kvašení nebyly glazované (došlo by k rozkladu glazury)

Džbán, oxidační hrnčina, glazovaná, Brno

Režná keramika

- neglazovaná keramika
- hlavně květináče, dále pokličky a hrnce
- vyráběna kvůli nízké ceně
- nízká kvalita a životnost

Květináč, režná hrnčina z Brna, 19. století

Zakuřovaná keramika

- redukčně vypalovaná
- od světle šedé barvy až po černou
- zakuřována pomocí smolného dřeva

Fajáns

- jméno podle města Faenza v Itálii; podobný typ keramiky je majolika (podle ostrova Mallorca)
- specifikem je bílá lesklá glazura s charakteristickou neprůhlednou ciničito-olovnatou glazurou
- měkký porézni stěp
- výrobní místa: Holič, Hranice na Moravě, Vídeň aj.
- výzdoba: vídeňský dekor, rostlinný dekor, geometrický dekor, architektonické motivy, nemalovaná fajáns
- reprezentační keramika, typická pro vyšší vrstvy

prolamovaná miska
Nizozemí, Delft, druhá polovina 18. stol

Porcelán

- základem těsta je kaolin (+ křemen, živec, nebo mramor)
- první výpal je slabý
- po prvním výpalu se polévá polevou, poté je vypálen za vysokého žáru
- výzdoba: žebrovaný dekor, slaměnkový dekor, motiv s ptáky a skálami, tzv. stolečkový motiv, motiv růže, vídeňský dekor, motiv vinných listů
- postupně vytlačuje fajáns (stává se populárnější a „módní“)
- výrobní místa: Míšeň, Vídeň, Kysibl, Klášterec nad Ohří

šálek s podšálkem ve tvaru květního kalichu
Rakousko, Vídeň, druhá polovina 19. stol.

Měkká kamenina (bělina)

- nemá ale slinutý střep typický pro kameninu → bělina (střep je bělavé barvy)
- mezičlánek mezi fajánsí (hlavně na konci 18. stol) a porcelánem (od 18./19. stol)
- ostřivo: živec a křemen nebo kaolín
- třikrát vypalovaná
 - po první výpalu glazování
 - po druhém výpalu dekorování
 - třetí výpal finální
- výrobní místa: České Budějovice, Kravsko aj.

Talíř, měkká kamenina, Brno

Polokamenina

- základ tvořil jíl nebo hlína s podílem kaolinitu + taviva (živec)
- výpal teplotami mezi 1040 – 1330 °C
- nazývá se polokameninou kvůli pórovitosti a kvůli jiným, nekameninovým materiálům
- zbarvení střepu: světle šedé, tmavě šedé, světle červené
- polokamenina se světle šedým střepem je glazována jiným způsobem než polokamenina s tmavě šedým a světle červeným střepem
- někdy napodobuje kameninu, nebo se k ní blíží

Kamenina

- v 17. století hlavně u nižších vrstev, které si nemohly dovolit porcelán a měkkou kameninu
- těsto tvoří kameninové jíly
- výpal 1150 – 1300 °C
- poleva: solná, zemitá (z jemně plavených cihlářských jílů), porcelánová (druh zemité polevy s křemencem a živcem)
- kamenina je náchylná na velké teplotní rozdíly, nevyráběli se z ní varné nádoby
- spíše jako stolní zboží
- zboží je velmi odolné (výhoda při transportu)
- oblasti výroby: Chebsko, Mužakov

I, II – džbány z Brna, první polovina 19. století

Literatura:

Selucká, V. 2001: Hmotná kultura brněnského měšťana v první polovině 19. století (na základě výzkumu v Rašínově ulici č. p. 4 a 6), *bakalářská práce*. Brno

Zdroje obrázků:

Aukční dům Zezula na internetové adrese www.papilio.cz

- prolamovaná miska: <http://www.papilio.cz/cz/archiv.php?aukce=a7&pol=1381&PHPSESSID=82c186b6be98d08a439b5fd4e1dafbe0>
- šálek s podšálkem: <http://www.papilio.cz/cz/archiv.php?aukce=a7&pol=1420&PHPSESSID=82c186b6be98d08a439b5fd4e1dafbe0>

Práce Veroniky Selucké, přístupná na adrese: https://is.muni.cz/auth/th/11530/ff_m?fakulta=1421;obdobi=5323;studium=594297;info=1;zpet=%2Fauth%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DVeronika%20Seluck%C3%A1%26start%3D1